

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

Riktlinjer för tillämpningen av förordning (EU, Euratom) 2020/2092 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten

(2022/C 123/02)

1. Inledning

1. Europeiska unionen bygger på rättsstatsprincipen ⁽¹⁾. Respekten för rättsstatsprincipen är en grundsten i unionens värdesystem och är gemensamt för medlemsstaterna, i enlighet med artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och i ingressen till EU-fördraget och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
2. Unionens budget är ett av de viktigaste instrumenten för att uttrycka solidaritetsprincipen (artikel 2 i EU-fördraget), en av unionsrättens grundläggande principer, som bygger på ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna om ett ansvarsfullt användande av gemensamma medel från unionens budget. Detta ömsesidiga förtroende grundar sig emellertid i sin tur på varje medlemsstats åtagande att fullgöra sina skyldigheter enligt unionsrätten och att fortlöpande respektera de värden som anges i artikel 2 FEU, däribland rättsstatsprincipen. En medlemsstats iakttagande av de värden som anges i artikel 2 FEU är en förutsättning för att den medlemsstaten ska kunna åtnjuta alla de rättigheter som följer av tillämpningen av fördragen ⁽²⁾.
3. Förordningen om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten ⁽³⁾ (*villkorlighetsförordningen*) syftar till att skydda unionens budget mot överträdelser av rättsstatsprincipen som påverkar eller allvarligt hotar att påverka budgetens ekonomiska förvaltning eller skyddet av unionens ekonomiska intressen på ett tillräckligt direkt sätt. Förordningen om villkorlighet är ett permanent instrument som tillämpas utöver gränserna för en viss flerårig budgetram ⁽⁴⁾.
4. Syftet med dessa riktlinjer är att redogöra för fem aspekter av villkorlighetsförordningen: i) Villkoren för antagande av åtgärder. ii) Förhållandet mellan villkorlighetsförordningen och andra instrument. iii) Proportionaliteten i de åtgärder som ska föreslås rådet. iv) Förfarande och bedömning. v) Skyddet av slutmottagarnas eller stödmottagarnas rättigheter.
5. Dessa riktlinjer är inte rättsligt bindande och skapar eller ändrar inte några rättigheter eller skyldigheter jämfört med dem som fastställs i EU-fördraget och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), budgetförordningen ⁽⁵⁾, villkorlighetsförordningen, Olaf-förordningen ⁽⁶⁾, förordningen om Europeiska åklagarmyndigheten ⁽⁷⁾ eller andra relevanta unionsakter, såsom de tolkas av domstolen och tribunalen (*Europeiska unionens domstol* ⁽⁸⁾).

⁽¹⁾ Se domstolens dom av den 23 april 1986, *Les Verts mot Parlamentet*, C-294/83, ECLI:EU:C:1986:166, punkt 23. Se även dom av den 20 april 2021, *Repubblica/Il-Prim Ministru*, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311, punkterna 61–65.

⁽²⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkterna 126 och 129.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2092 av den 16 december 2020 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten (EUT L 433I, 22.12.2020, s. 1).

⁽⁴⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 188.

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget (EUT L 193, 30.7.2018, s. 1).

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 av den 11 september 2013 om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) (EUT L 248, 18.9.2013, s. 1).

⁽⁷⁾ Rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EUT L 283, 31.10.2017, s. 1).

⁽⁸⁾ Se artikel 19.1 i EU-fördraget.

2. Villkor för antagande av åtgärder

6. Syftet med villkorlighetsförordningen är att skydda unionsbudgeten vid överträdelse av rättsstatsprincipen i medlemsstaterna. I villkorlighetsförordningen anges en rad villkor som måste vara uppfyllda för att inleda det förfarande som fastställs i förordningen.
7. I enlighet med artikel 4.1 i villkorlighetsförordningen ska "[l]ämpliga åtgärder (...) vidtas om det i enlighet med artikel 6 har fastställts att överträdelse av rättsstatsprincipen i en medlemsstat påverkar eller riskerar att allvarligt påverka den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen på ett tillräckligt direkt sätt". Enligt artikel 4.2 ska överträdelse av rättsstatsprincipen avse en eller flera av de situationer som avses i den artikeln. Om så är fallet omfattas dessa överträdelse av tillämpningsområdet för villkorlighetsförordningen.
8. Kommissionen kommer att inleda det förfarande som anges i artikel 6 i villkorlighetsförordningen när den anser att villkoren i artikel 4 är uppfyllda. Domstolen har fastställt att dessa villkor endast är uppfyllda om kommissionen finner att i) minst en av de rättsstatsprinciper som avses i artikel 2 a i villkorlighetsförordningen har brutits i en medlemsstat, ii) överträdelsen i fråga berör minst en av de situationer som tillräknas en medlemsstats myndigheter, eller minst ett fall av handlande genom en sådan myndighet i enlighet med artikel 4.2 i den förordningen, i den mån denna situation eller detta handlande är av betydelse för den sunda ekonomiska förvaltningen av unionens budget eller skyddet av unionens ekonomiska intressen, iii) överträdelsen i fråga påverkar eller hotar att allvarligt påverka denna sunda ekonomiska förvaltning eller dessa ekonomiska intressen på ett tillräckligt direkt sätt, till följd av en genuin ⁽⁹⁾ eller faktisk koppling mellan dessa överträdelse och denna påverkan eller den allvarliga risken för påverkan ⁽¹⁰⁾. Om villkoren i artikel 4 är uppfyllda kommer kommissionen att inleda förfarandet, såvida den inte anser att andra förfaranden som fastställs i unionslagstiftningen skulle göra det möjligt att skydda unionens budget på ett effektivare sätt. Detta förfarande säkerställer skyddet av den berörda medlemsstatens processuella rättigheter.
9. När kommissionen bedömer fall enligt villkorlighetsförordningen kommer den att tillämpa en omfattande, proaktiv, riskbaserad och målinriktad strategi och se till att den tillämpas effektivt och därmed skyddar unionens budget och unionens ekonomiska intressen.

2.1. Relevanta överträdelse av rättsstatsprincipen

10. Domstolen har klargjort att det i artikel 2 a i villkorlighetsförordningen anges att begreppet "rättsstatsprincipen", såsom det definieras vid tillämpningen av nämnda förordning, ska tolkas med beaktande av unionens övriga värden och principer som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget. Härav följer att iakttagandet av dessa värden och principer – i den mån de ingår i själva definitionen av värdet av "rättsstatsprincipen" i artikel 2 FEU eller, såsom framgår av andra meningarna i denna artikel, är nära knutna till ett samhälle som respekterar rättsstatsprincipen, kan krävas inom ramen för en horisontell villkorlighetsmekanism såsom den som införts genom den angripna förordningen ⁽¹¹⁾.
11. Artikel 2 a i villkorlighetsförordningen begränsar sig till att, enbart med avseende på villkorlighetsförordningen, ange ett antal av de principer som den omfattar och som är de mest relevanta mot bakgrund av dess syfte, vilket är att säkerställa skyddet av unionens budget ⁽¹²⁾. Denna bestämmelse syftar inte till att ge en uttömmande definition av begreppet rättsstat.
12. När det gäller de grundläggande rättigheterna har domstolen klargjort att hänvisningen till dem endast görs som en illustration av de krav som följer av principen om ett effektivt domstolskydd. Principen om icke-diskriminering är däremot en del av definitionen av rättsstatsprincipen i sig: det är uppenbart att en medlemsstat vars samhälle kännetecknas av diskriminering inte kan anses säkerställa respekten för rättsstatsprincipen i den mening som avses i detta gemensamma värde ⁽¹³⁾.

⁽⁹⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 165.

⁽¹⁰⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 288.

⁽¹¹⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 154.

⁽¹²⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 227.

⁽¹³⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern/parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 229, och domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen/parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 324.

13. I villkorlighetsförordningens skäl 15 hänvisas till "enskilda överträdelser" och till "överträdelser som är omfattande eller beror på återkommande praxis eller underlåtenhet hos offentliga myndigheter". Villkorlighetsförordningen omfattar både enskilda och systemiska överträdelser, som omfattas i den mån de är relevanta för en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller för skyddet av unionens ekonomiska intressen. Kommissionen kan sålunda både bedöma myndigheternas åtgärder och underlåtenhet att vidta åtgärder.
14. Artikel 3 i villkorlighetsförordningen syftar till att underlätta tillämpningen av villkorlighetsförordningen genom att tillhandahålla en förteckning över situationer som kan tyda på överträdelser av rättsstatsprincipen ⁽¹⁴⁾. Eftersom denna förteckning endast är vägledande kan även andra åtgärder, metoder eller underlåtenheter från offentliga myndigheters sida eller andra rättsliga situationer som omfattas av artikel 4.1 i förordningen vara relevanta enligt villkorlighetsförordningen.
15. Domstolen har slagit fast att "det finns ett tydligt samband mellan, å ena sidan, respekten för rättsstatsprincipen och, å andra sidan, ett effektivt genomförande av unionens budget, i enlighet med principerna om sund ekonomisk förvaltning, och skyddet av unionens ekonomiska intressen" ⁽¹⁵⁾. Domstolen har tillagt att en sund ekonomisk förvaltning och dessa ekonomiska intressen allvarligt kan äventyras av överträdelser av rättsstatsprincipen som begås i en medlemsstat, eftersom dessa åsidosättanden bland annat kan leda till att det inte finns någon garanti för att de utgifter som täcks av unionens budget uppfyller samtliga finansieringsvillkor som föreskrivs i unionsrätten [...] ⁽¹⁶⁾.
16. Domstolen har slagit fast att iakttagandet av de finansieringsvillkor och mål som eftersträvas av unionen när unionen finansierar utgifter inte kan garanteras fullt ut i avsaknad av en effektiv domstolsprövning i syfte att säkerställa att unionsrätten iakttas. Förekomsten av en sådan kontroll, såväl i medlemsstaterna som på unionsnivå, av oberoende domstolar är av central betydelse för rättsstatsprincipen ⁽¹⁷⁾. Detta påverkar inte kravet på en tillräckligt direkt koppling till unionens budget.
17. Överträdelser av rättsstatsprincipen ska avse en eller flera av de relevanta offentliga myndigheternas situationer eller ageranden eller situationer och ageranden som kan tillskrivas sådana myndigheter, i den mån de är relevanta för en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller för skyddet av unionens ekonomiska intressen ⁽¹⁸⁾.
18. Domstolen har slagit fast att sådan relevans kan antas föreligga när det gäller den verksamhet som bedrivs av de myndigheter som avses i artikel 4.2 a och b i villkorlighetsförordningen, det vill säga de myndigheter som genomför unionens budget och utför finansiell kontroll, övervakning och revision ⁽¹⁹⁾.
19. När det gäller utrednings- och åklagarmyndigheter omfattas dessa tjänsters funktion enligt led c i den bestämmelsen endast i den mån de avser överträdelser av unionsrätten som rör genomförandet av unionens budget eller skyddet av unionens ekonomiska intressen. Detsamma gäller för nationella domstolars eller administrativa myndigheters förebyggande och utdömande av påföljder för de överträdelser av unionsrätten som nämns i led e. När det gäller den rättsliga prövning som avses i led d, omfattas den endast i den mån den avser agerandet hos de myndigheter som avses i leden a-c. Återkrav av felaktigt utbetalda medel enligt led f omfattar endast medel från unionens budget, vilket också är fallet för samarbete med Olaf och Europeiska åklagarmyndigheten, som nämns i led g. Slutligen avser led h uttryckligen till alla andra situationer eller ageranden från myndigheternas sida som är av betydelse för den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen ⁽²⁰⁾.

⁽¹⁴⁾ En förteckning över indikativa överträdelser av rättsstatsprincipen finns också i bilaga I till riktlinjerna.

⁽¹⁵⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 130. Se även domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 148.

⁽¹⁶⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 131. Se även domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 149.

⁽¹⁷⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 132. Se även domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 150.

⁽¹⁸⁾ En vägledande förteckning över sådana specifika överträdelser finns också i bilaga I till riktlinjerna.

⁽¹⁹⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern/parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 143.

⁽²⁰⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/-21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 143.

20. Följden av denna tolkning är att när det gäller nationella myndigheter vars verksamhet är allmän och inte begränsad till genomförande eller skydd av unionens budget kommer deras agerande eller situationer som utgör en överträdelse av rättsstatsprincipen endast att omfattas av förordningens tillämpningsområde i den mån det är relevant för en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller för skyddet av unionens ekonomiska intressen.
21. Kommissionen noterar att bland dessa specifika situationer eller offentliga myndigheters agerande utgör ineffektivt eller försenat samarbete med Europeiska åklagarmyndigheten och Olaf en grund för åtgärder enligt villkorlighetsförordningen ⁽²¹⁾. När det gäller Europeiska åklagarmyndigheten ⁽²²⁾ omfattar detta samarbete en skyldighet för de behöriga nationella myndigheterna i de medlemsstater som deltar i Europeiska åklagarmyndigheten att aktivt bistå och stödja Europeiska åklagarmyndighetens brottsutredningar och lagföring ⁽²³⁾. När det gäller Olaf omfattar detta samarbete Olafs rätt ⁽²⁴⁾ att utföra kontroller och inspektioner på plats, med det bistånd som behövs för att de ska kunna utföras effektivt, och att få tillgång till relevant information, relevanta uppgifter och relevanta handlingar, antingen för att besluta om en utredning ska inledas eller inte eller för att genomföra utredningar effektivt och utan onödigt dröjsmål. Det omfattar också den berörda medlemsstatens skyldigheter i samband med detta, bland annat följande ⁽²⁵⁾: i) Att informera Olaf ⁽²⁶⁾, ii) att ge Olaf behövligt stöd för utförandet av dess uppgifter på ett effektivt sätt vid genomförandet av sådana utredningar ⁽²⁷⁾, iii) att vidta lämpliga försiktighetsåtgärder, särskilt åtgärder för att skydda relevanta bevis ⁽²⁸⁾, iv) att vidta lämpliga åtgärder på grundval av den information som Olaf lämnat innan Olaf fattar beslut om huruvida en utredning ska inledas eller inte ⁽²⁹⁾, och v) att säkerställa lämplig och snabb uppföljning av Olafs rapporter och rekommendationer när utredningarna har slutförts, och rapportera till Olaf om de åtgärder som vidtagits ⁽³⁰⁾.
22. Det är mycket viktigt att den berörda medlemsstaten fullgör dessa skyldigheter för att säkerställa ett effektivt skydd av unionens ekonomiska intressen. Kommissionen kommer därför att övervaka det effektiva och snabba samarbetet med Olaf, mot bakgrund av de principer som fastställs i artikel 3 i villkorlighetsförordningen. Detta är särskilt viktigt för medlemsstater som inte deltar i det fördjupade samarbetet om Europeiska åklagarmyndigheten, eftersom Olaf i dessa medlemsstater är behörigt att utreda anklagelser om bedrägeri, korruption eller annan olaglig verksamhet som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen. Dessutom kan en systematisk brist på uppföljning av Olafs rekommendationer utgöra ett agerande från myndigheternas sida som skulle kunna beröras av en överträdelse av rättsstatsprincipen enligt villkorlighetsförordningen.
23. Artikel 4.2 h omfattar dessutom andra situationer eller ageranden från myndigheternas sida som är av betydelse för den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen. Domstolen har slagit fast att artikel 4.2 h ska tolkas tillsammans med artikel 4.1, som utgör kärnan i den övergripande villkorlighetsmekanism som inrättas genom denna förordning ⁽³¹⁾. Domstolen har även slagit fast att artikel 4.2 i villkorlighetsförordningen, särskilt led h, varken kan göra de situationer som omfattas av den villkorlighetsmekanism som införts genom den angripna förordningen icke uttömmande eller icke tillräckligt precisa för att kunna ingå i den ⁽³²⁾.
24. För att ange ett tänkbart exempel kan en situation eller myndigheters agerande (eller underlåtenhet att agera) i enlighet med artikel 4.2 h i villkorlighetsförordningen avse den korrekta funktionen hos myndigheter med ansvar för fastighetsregister och tillhörande kontroller av leasing och/eller ägande av jordbruksmark (inbegripet brottsbekämpande åtgärder i förekommande fall), i den mån sådan leasing och/eller sådant ägande är relevant för att erhålla subventioner inom ramen för unionens gemensamma jordbrukspolitik.

⁽²¹⁾ Se artikel 4.2 g i villkorlighetsförordningen.

⁽²²⁾ Se relevanta bestämmelser i rådets förordning (EU) 2017/1939, som det hänvisas till ovan.

⁽²³⁾ Detta påverkar inte icke-deltagande medlemsstaters skyldigheter att samarbeta med Europeiska åklagarmyndigheten enligt tillämpliga unionsregler när den utövar sina befogenheter i deltagande medlemsstater och kräver sådant samarbete.

⁽²⁴⁾ I enlighet med bestämmelserna i förordning (EU, Euratom) nr 883/2013, som det hänvisas till ovan.

⁽²⁵⁾ Dessa skyldigheter föreskrivs i förordning (EU, Euratom) nr 883/2013. Förteckningen i riktlinjerna är inte uttömmande.

⁽²⁶⁾ Artikel 8 i förordning (EU, Euratom) nr 883/2013.

⁽²⁷⁾ Artikel 3 i förordning (EU, Euratom) nr 883/2013.

⁽²⁸⁾ Artikel 7.7 i förordning nr 883/2013.

⁽²⁹⁾ Artikel 5.5 i förordning (EU, Euratom) nr 883/2013.

⁽³⁰⁾ Artikel 11.3 och 11.5 i förordning (EU, Euratom) nr 883/2013.

⁽³¹⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, Ungern mot Parlamentet och rådet, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 294.

⁽³²⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, Ungern mot Parlamentet och rådet, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 301. Se även domstolens dom, Polen mot Parlamentet och rådet, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 173.

25. Det är värt att påminna om att villkorlighetsförordningen är tillämplig på alla EU-medel. I detta avseende har medlagstiftarna också klargjort att villkorlighetsförordningen kan utlösas om det inte säkerställs att de myndigheter som genomför sina återhämtnings- och resiliensplaner fungerar korrekt, i enlighet med artikel 8 i förordning (EU) 2021/241 (RRF-förordningen) ⁽³³⁾. Domstolen klargjorde också att villkorlighetsförordningen även kan avse överträdelse av rättsstatsprincipen som påverkar uppbördens av unionens egna medel ⁽³⁴⁾.
- 2.2. *Effekter på en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller på skyddet av unionens ekonomiska intressen*
26. Enligt artikel 4.1 i villkorlighetsförordningen måste kommissionen för att ett visst beteende eller en viss situation ska omfattas av villkorlighetsförordningen därför identifiera en överträdelse av rättsstatsprincipen och bedöma om en sådan överträdelse i) påverkar, eller allvarligt hotar att påverka, den sunda ekonomiska förvaltningen av unionens budget eller skyddet av unionens ekonomiska intressen, ii) på ett tillräckligt direkt sätt. Denna bedömning ska göras från fall till fall.
27. Det första villkoret i punkt 24 ovan (se led i): "påverkar") kräver att den identifierade överträdelsen av rättsstatsprincipen påverkar en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller på skyddet av unionens ekonomiska intressen
28. Denna påverkan kan för det första bestå i att unionens budget genomförs på ett sätt som inte är förenligt med principerna om sund ekonomisk förvaltning enligt artikel 317 FEUF och de regler som antagits för genomförandet av unionens budget. Enligt artikel 2.59 i budgetförordningen avses med sund ekonomisk förvaltning "genomförande av budgeten i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet". I artiklarna 33–36 i budgetförordningen redogörs närmare för innebörden, räckvidden och konsekvenserna av dessa principer.
29. För det andra kan sådan påverkan även fastställas med avseende på överträdelse av rättsstatsprincipen som skadar skyddet av unionens ekonomiska intressen, enligt artikel 325 FEUF och i den relevanta sekundärlagstiftningen. Enligt artikel 63.2 i budgetförordningen omfattar detta särskilt alla lagar och andra författningar som är avsedda att bland annat förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter och bedrägerier i samband med genomförandet av budgeten. Unionens ekonomiska intressen definieras i artikel 2.1 i förordning nr 883/2013 som omfattande "de inkomster, utgifter och tillgångar som omfattas av Europeiska unionens budget eller av institutionernas, organens och byråernas budgetar eller de budgetar som dessa förvaltar och övervakar". Enligt domstolens rättspraxis omfattar begreppet "unionens ekonomiska intressen", i den mening som avses i artikel 325.1 i EUF-fördraget, såväl inkomster som görs tillgängliga för unionens budget som utgifter som täcks av denna budget ⁽³⁵⁾.
30. När kommissionen fastställer omfattningen av inverkan på unionens budget eller unionens ekonomiska intressen kommer den dessutom att ta vederbörlig hänsyn till kriterier såsom arten, varaktigheten, allvarlighetsgraden och omfattningen av de konstaterade överträdelsena av rättsstatsprincipen, vilka kan variera beroende på dessa överträdelsers särdrag ⁽³⁶⁾. Dessutom kan den berörda medlemsstatens avsikt att sätta stopp för överträdelsen av rättsstatsprincipen, inbegripet dess samarbetsvilja gentemot kommissionen enligt villkorlighetsförordningen bland annat vara relevant för att mäta den relevanta överträdelsens inverkan, varaktighet och omfång avseende en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller på unionens ekonomiska intresse ⁽³⁷⁾.

⁽³³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtnings och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁽³⁴⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 186.

⁽³⁵⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 265. Se även domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 297.

⁽³⁶⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 331. Se även domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 361.

⁽³⁷⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 332.

31. När det gäller situationer där överträdelse av rättsstatsprincipen allvarligt hotar att påverka en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller skyddet av unionens ekonomiska intressen har domstolen konstaterat att det skulle vara oförenligt med kraven på en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget och skyddet av unionens ekonomiska intressen att begränsa antagandet av lämpliga åtgärder till fall där det kan bevisas att den ekonomiska förvaltningen eller dessa ekonomiska intressen har påverkats. Sådana begränsningar skulle kunna äventyra syftet med förordningen ⁽³⁸⁾. Förebyggande av de effekter som avses i artikel 4.1 i förordningen är "ett permanent och övergripande krav i EU:s finansiella lagstiftning" ⁽³⁹⁾. En allvarlig risk kan fastställas i fall där effekterna av den relevanta överträdelsen av rättsstatsprincipen, även om de ännu inte har bevisats, ändå rimligen kan förutses, eftersom det finns en hög sannolikhet för att de kommer att uppstå ⁽⁴⁰⁾. Det måste därför visas att risken är mycket sannolik i förhållande till situationen eller till de åtgärder som utförs av de myndigheter som avses i artikel 4.2 i villkorlighetsförordningen. Om till exempel ett visst åtgärde från nationella myndigheter som genomför unionsmedel genom offentlig upphandling, eller samlar in unionens egna medel, utför finansiell kontroll, övervakning och revision av unionens medel, eller undersöker anklagelser om bedrägeri, korruption eller andra överträdelse av unionsrätten vid förvaltningen av unionens medel eller inkomster, inte kan granskas effektivt av helt oberoende domstolar, kan detta medföra en allvarlig risk i den mån som unionens medel och unionens ekonomiska intressen berörs.
32. Det är slutligen inte tillräckligt om överträdelsen av rättsstatsprincipen påverkar eller allvarligt hotar att påverka den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen. Enligt artikel 4.1 i villkorlighetsförordningen ska överträdelsen av rättsstatsprincipen ske "på ett tillräckligt direkt sätt" (andra villkoret i punkt 24 ovan (se led ii)).
33. I enlighet med detta krav bör det fastställas att det finns ett tillräckligt direkt samband mellan överträdelsen av rättsstatsprincipen och dess konsekvenser, eller allvarliga risker för konsekvenser, för den sunda ekonomiska förvaltningen av unionens budget eller för skyddet av unionens ekonomiska intressen. Domstolen har ansett att uttrycket "på ett tillräckligt direkt sätt" kräver ett samband mellan överträdelsen av rättsstatsprincipen och inverkan på eller risker för unionens budget ska vara "genuint" eller "faktiskt" ⁽⁴¹⁾. Detta innebär att förfarandet i förordningen inte bör inledas i situationer där sambandet endast är hypotetiskt, alltför osäkert eller alltför vagt.
3. **Förhållandet mellan villkorlighetsförordningen och andra förfaranden som fastställs i unionslagstiftningen**
34. Om kommissionen anser att den har rimliga skäl att anta att villkoren för antagande av åtgärder enligt villkorlighetsförordningen är uppfyllda, kommer den innan förfarandet inleds att överväga om lämpliga åtgärder är nödvändiga, dvs. om andra förfaranden som fastställs i unionslagstiftningen för att skydda unionens budget inte skulle göra det möjligt för den att skydda unionens budget på ett mer effektivt sätt, i enlighet med artikel 6.1 i villkorlighetsförordningen.
35. Unionens finanslagstiftning och gällande sektorsspecifika bestämmelser omfattar i praktiken redan förfaranden för att skydda unionens budget.
36. Exempelvis omfattar budgetförordningen bestämmelser om ett system för tidig upptäckt och uteslutning (Edesystemet) ⁽⁴²⁾, som ger kommissionen möjlighet att på ett tidigt stadium upptäcka personer eller enheter som utgör ett risker för skyddet av unionens ekonomiska intressen, och utesluta dem från mottagandet av medel från unionsbudgeten, förutsatt att vissa villkor är uppfyllda.

⁽³⁸⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 262.

⁽³⁹⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 266. Se även domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 298.

⁽⁴⁰⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 262.

⁽⁴¹⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen/parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 288.

⁽⁴²⁾ Se artikel 135 i budgetförordningen.

37. Kommissionen får dessutom besluta om avbrott eller inställande av betalningar och ska ålägga medlemsstaterna finansiella korrigeringar ⁽⁴³⁾ om de inte följer tillämplig lagstiftning och inte skyddar unionens ekonomiska intressen när de genomför unionens budget inom ramen för delad förvaltning ⁽⁴⁴⁾.
38. Enligt förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens och de finansierings- och låneavtal som undertecknats i enlighet med förordningen har kommissionen rätt att proportionellt minska stödet och återkräva alla belopp som ska betalas till unionens budget i fall av bedrägeri, korruption eller intressekonflikter som påverkar unionens intressen och som inte har korrigerats av medlemsstaterna. Dessutom innehåller ett antal återhämtnings- och resiliensplaner åtgärder som är direkt kopplade till frågor som rör rättsstatsprincipen och som måste uppfyllas på ett tillfredsställande sätt för att betalningar inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens ska kunna frigöras.
39. Det är dock inte alltid möjligt att utlösa dessa förfaranden i samband med överträdelse av rättsstatsprincipen, såsom de som anges i artiklarna 3 och 4.2 i villkorlighetsförordningen. Det kan också finnas situationer där åtgärderna enligt villkorlighetsförordningen kan vara effektivare när det gäller att skydda unionens budget än förfarandena i förordning (EU) 2021/1060 (förordningen om gemensamma bestämmelser) eller förordning (EU) nr 1306/2013 och, från och med den 1 januari 2023, förordning (EU) 2021/2116, eftersom dessa endast får inledas på de särskilda grunder som anges i dessa förordningar ⁽⁴⁵⁾ och endast får avse utgifter som medlemsstaten redan har deklarerat till kommissionen. Till exempel är en effektiv tillämpning och ett effektivt genomförande av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna ett övergripande nödvändigt villkor i den mening som avses i artikel 15 i förordningen om gemensamma bestämmelser. Detta nödvändiga villkor är en förutsättning för ett ändamålsenligt och effektivt genomförande av de särskilda målen för ett program. Enligt förordningen om gemensamma bestämmelser ska kommissionen, om en medlemsstat inte uppfyller ett nödvändigt villkor, inte ersätta utgifter för insatser som är kopplade till det eller de berörda specifika målen, med undantag för de utgifter som bidrar till uppfyllandet av motsvarande nödvändiga villkor. Denna åtgärd ska tillämpas först efter det att det berörda programmet eller ändringen av det har godkänts av kommissionen. Vid överträdelse av rättsstatsprincipen i förhållande till EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna som påverkar genomförandet av ett unionsprogram kan villkorlighetsförordningen vara mer effektiv eftersom den också ger möjlighet att tillfälligt upphäva godkännandet eller ändringen av ett program och följaktligen ytterligare stärka skyddet av unionens budget tack vare dess förebyggande verkan.
40. Vid bedömningen av huruvida det förfarande som inrättas genom villkorlighetsförordningen skyddar unionens budget på ett effektivare sätt än andra förfaranden kommer kommissionen, på grundval av genomförandet av sektorsspecifik lagstiftning och utan att det påverkar dess befogenheter och skyldigheter enligt denna, att beakta en öppen uppsättning kriterier mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i varje situation. I vissa situationer skulle kommissionen kunna tillämpa villkorlighetsförordningen parallellt med eller efter antagandet av

⁽⁴³⁾ Se artikel 101.8 i budgetförordningen. Se även exempelvis artiklarna 96, 97 och 104 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden +, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs- och fiskerifonden samt finansiella regler för dessa fonder och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (förordningen om gemensamma bestämmelser) (EUT L 231, 30.6.2021, s. 159), och artikel 52 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 549).

⁽⁴⁴⁾ Se artikel 63.2 i budgetförordningen. Se även exempelvis artiklarna 69.3 och 103 i förordningen om gemensamma bestämmelser samt artikel 58 i förordning (EU) nr 1306/2013 och från och med den 1 januari 2023 artikel 57 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2116 av den 2 december 2021 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av förordning (EU) nr 1306/2013 (EUT L 435, 6.12.2021, s. 187).

⁽⁴⁵⁾ Betalningar kan avbrytas om a) det finns bevis som tyder på en allvarlig brist för vilken inga korrigerande åtgärder har vidtagits, b) kommissionen måste genomföra ytterligare kontroller efter att ha fått information om att utgifter i en betalningsansökan kan vara kopplade till en oriktighet. Betalningar kan ställas in om a) medlemsstaten har underlåtit att vidta nödvändiga åtgärder för att åtgärda en situation som har lett till ett avbrott i enlighet med artikel 96 i förordningen om gemensamma bestämmelser, b) det finns en allvarlig brist, c) utgifterna i betalningsansökan är kopplade till en oriktighet som inte har korrigerats, d) det finns ett motiverat yttrande från kommissionen med avseende på ett överträdelseförfarande enligt artikel 258 i EUF-fördraget som rör en fråga som medför en risk för utgifternas laglighet och korrekthet. Finansiella korrigeringar ska göras om a) det finns en allvarlig brist som hotar det stöd från fonderna som redan betalats ut till programmet, b) utgifter som ingår i godtagna räkenskaper är oriktiga och medlemsstaten har inte upptäckt och rapporterat detta, c) medlemsstaten inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 97 innan kommissionen inledde sitt korrigeringsförfarande.

sektorspecifika eller finansiella åtgärder som den kan vara skyldig att vidta, om villkorlighetsförordningen skulle skydda unionens budget och unionens ekonomiska intressen på ett effektivare sätt och därigenom ha ett mervärde. I annat fall skulle förordningens mervärde och effektivitet, som ett allmänt och övergripande instrument som syftar till att skydda unionens budget och unionens ekonomiska intressen, förlora sin ändamålsenliga verkan.

41. Kommissionen anser att följande vägledande kriterier kan användas för att fastställa effektiviteten hos det skydd som ges genom villkorlighetsförordningen jämfört med andra befintliga instrument för att skydda unionens ekonomiska intressen.
42. Ett första kriterium avser omfattningen av effekten på unionens budget och/eller omfattningen av den risk som åsidosättandet av rättsstatsprincipen kan medföra för en effektiv sund ekonomisk förvaltning eller för skyddet av unionens ekonomiska intressen. I synnerhet kan förfaranden enligt andra finansiella unionsbestämmelser endast tillämpas på särskilda utgiftsprogram och kan därför i vissa fall vara otillräckliga för överträdelser av rättsstatsprincipen som är "omfattande eller beror på återkommande praxis eller underlåtenhet hos offentliga myndigheter eller på allmänna åtgärder som sådana myndigheter har antagit"⁽⁴⁶⁾. Detta kan också inträffa när överträdelser av rättsstatsprincipen medför en allvarlig risk för en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller skyddet av unionens ekonomiska intressen, medan andra av unionens finansiella bestämmelser i stället skulle kunna avse redan realiserade effekter på unionens budget. Om exempelvis nationell lagstiftning begränsar det straffrättsliga ansvaret för bedrägeri eller korruption, eller försvagar den rättsliga ramen för bedrägeribekämpning och korruptionsbekämpning eller förebyggandet av intressekonflikter, kan fall av bedrägeri, korruption eller intressekonflikter inte utredas och lagföras på ett effektivt sätt, vilket skulle kunna medföra allvarliga risker för en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller för skyddet av unionens ekonomiska intressen. Enligt samma resonemang kan allmänna lagar som hindrar en effektiv rättslig prövning vid oberoende domstolar av beslut av nationella myndigheter som helt eller delvis förvaltar unionsmedel också medföra allvarliga risker för en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget. I sådana situationer kan kommissionen dra slutsatsen att användningen av villkorlighetsförordningen kan vara mer effektiv än andra unionsinstrument.
43. Ett annat relevant kriterium är de typer av rättsmedel som finns tillgängliga och deras lämplighet i olika situationer. Villkorlighetsförordningen ger många olika möjligheter att ta itu med särdragen i den relevanta överträdelsen av rättsstatsprinciperna som kan tillämpas kumulativt⁽⁴⁷⁾. Om de rättsmedel som finns tillgängliga enligt annan unionslagstiftning är mindre lämpliga för att hantera den relevanta överträdelsen av rättsstatsprincipen kan villkorlighetsförordningen anses vara mer effektiv. Sådana situationer kan uppstå om unionens budget påverkas eller riskerar att påverkas på ett omfattande sätt, till exempel på grund av nationell lagstiftning som hindrar en effektiv rättslig prövning av administrativa beslut om att genomföra unionens budget eller hindrar hänskjutande av relevanta ärenden till Europeiska unionens domstol, eller på grund av nationella domstolars bristande oberoende. I sådana fall kan suspensiva åtgärder eller förbudsåtgärder enligt villkorlighetsförordningen, som införs kumulativt till dess att den relevanta överträdelsen av rättsstatsprincipen upphör, skydda unionens budget mer effektivt, eftersom de skulle kunna förhindra negativa effekter på en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget och på unionens ekonomiska intressen. Detta skulle kunna omfatta situationer där de totala finansiella riskerna för unionens budget och unionens ekonomiska intressen överstiger de risker som kan åtgärdas genom de åtgärder som omfattas av ett särskilt program och som är tillgängliga inom ramen för ett sektorsinstrument.
4. Åtgärder som kommissionen skulle kunna föreslå – proportionalitet
44. I enlighet med artikel 5.3 i villkorlighetsförordningen kommer kommissionen, när den har fastställt att villkoren för att tillämpa villkorlighetsförordningen är uppfyllda, att föreslå rådet åtgärder som är proportionella⁽⁴⁸⁾, vilket innebär att de måste vara lämpliga och nödvändiga för att ta itu med de problem som konstaterats och skydda unionens budget eller unionens ekonomiska intressen, utan att gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målet.
45. Domstolen har slagit fast att enligt artikel 5.3 i förordningen ska åtgärderna vara strikt proportionella, dvs. begränsas till vad som är absolut nödvändigt mot bakgrund av de faktiska eller potentiella konsekvenserna av överträdelser av rättsstatsprincipen för den ekonomiska förvaltningen av unionens budget eller unionens ekonomiska intressen⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁶⁾ Se skäl nr 15 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁴⁷⁾ Se skäl nr 5 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁴⁸⁾ Se skäl nr 5.3 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁴⁹⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 112.

46. I detta sammanhang kommer kommissionen att ta vederbörlig hänsyn till arten, varaktigheten, allvaret och omfattningen av de överträdelser av rättsstatsprincipen som berörs ⁽⁵⁰⁾. Eftersom dessa kriterier bidrar till att fastställa effekternas omfattning, som kan variera beroende på egenskaperna hos de överträdelser av rättsstatsprincipen som konstaterats, påverkar deras beaktande bedömningen av åtgärdernas proportionalitet ⁽⁵¹⁾. Även om det inte är möjligt att på förhand definiera och väga alla möjliga typer av överträdelser av rättsstatsprincipen, eller deras exakta inverkan på unionens budget eller unionens ekonomiska intressen, kommer kommissionen i detta skede och i avsaknad av erfarenhet av tillämpningen av villkorlighetsförordningen att undersöka nedanstående aspekter i förhållande till vart och ett av dessa särdrag.
47. När det gäller överträdelsens art är alla överträdelser av rättsstatsprincipen relevanta för tillämpningen av villkorlighetsförordningen i den mån de påverkar eller allvarligt riskerar att påverka en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller unionens ekonomiska intressen. De situationer som nämns i artikel 3 i villkorlighetsförordningen är emellertid av särskild betydelse, eftersom de uttryckligen nämns där. Detta innebär dock inte att andra överträdelser av rättsstatsprincipen av liknande slag kommer att betraktas som mindre viktiga. I sin bedömning kommer kommissionen också att ta vederbörlig hänsyn till andra inslag i överträdelsen av rättsstatsprincipen, såsom huruvida överträdelsen är nära kopplad till den process under vilken unionsmedel används av den berörda medlemsstaten (till exempel om de offentliga myndigheter som beslutar om tilldelning av bidrag eller kontrakt som finansieras genom unionens budget inte fungerar korrekt), i vilket fall inverkan på unionens budget eller unionens ekonomiska intressen kan vara särskilt stor.
48. När det gäller överträdelsens varaktighet är det sannolikt att ju längre en överträdelse av rättsstatsprincipen varar, eller ju oftare den förekommer, desto mer kommer den att negativt påverka eller allvarligt riskera att påverka en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller unionens ekonomiska intressen. Denna slutsats kommer således också att påverka kommissionens bedömning av proportionaliteten hos de åtgärder som den kan komma att föreslå.
49. När det gäller frågan hur allvarlig en överträdelse av rättsstatsprincipen är anser kommissionen att när en eller flera överträdelser av rättsstatsprincipen rör viktiga delar av den offentliga sektorn i en medlemsstat, såsom den lagstiftande grenen och/eller rättsväsendet, som kan ha en potentiellt negativ inverkan på de nationella myndigheternas förvaltning av unionens budget, eller om åsidosättandet eller överträdelserna av rättsstatsprincipen är systematiska eller utbredda, bör dessa faktorer beaktas när det gäller åtgärdernas proportionalitet. När det gäller omfattningen av överträdelsen av rättsstatsprincipen anser kommissionen att om en överträdelse av rättsstatsprincipen påverkar eller hotar att påverka flera av unionens program eller fonder, kan dess inverkan på unionens budget eller unionens ekonomiska intressen förväntas vara betydande. I allmänhet kommer allvaret av överträdelsen av rättsstatsprincipen enligt villkorlighetsförordningen att återspeglas hur allvarligt överträdelsen i praktiken eller potentiellt inverkar på en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller på unionens ekonomiska intressen.
50. Kommissionen anser att den kumulativa förekomsten eller frånvaron av ovannämnda faktorer, som beaktas mot bakgrund av den faktiska eller potentiella inverkan som den relevanta överträdelsen av rättsstatsprincipen har på unionens budget eller på skyddet av unionens ekonomiska intressen kan vara vägledande vid proportionalitetsbedömningen av åtgärder som ska föreslås enligt förordningen. En systematisk överträdelse av rättsstatsprincipen som på ett kumulativt sätt och/eller under en betydande tidsperiod påverkar en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller unionens ekonomiska intressen kan därför motivera att åtgärder föreslås som medför betydande ekonomiska konsekvenser för den berörda medlemsstaten.
51. Utöver dessa faktorer kan kommissionen även beakta andra faktorer, särskilt medlemsstatens avsikt att upphöra med överträdelsen av rättsstatsprincipen, den berörda medlemsstatens grad av samarbete ⁽⁵²⁾, medlemsstatens vägran att lojalt samarbeta med kommissionen inom ramen för förfarandena enligt villkorlighetsförordningen eller en eventuell upprepning av liknande överträdelser av rättsstatsprincipen, trots tidigare rekommendationer eller

⁽⁵⁰⁾ Se skäl nr 5.3 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁵¹⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 331. Se även domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 361.

⁽⁵²⁾ Se skäl nr 18 i villkorlighetsförordningen.

förslag till åtgärder från kommissionens sida. Medlemsstatens avsikt och grad av samarbete är också relevanta för att fastställa varaktigheten och omfattningen av ett åsidosättande av rättsstatsprincipen ⁽⁵³⁾. Kommissionen kommer att säkerställa en objektiv och opartisk bedömning när den beaktar dessa faktorer.

52. Enligt villkorlighetsförordningen ska åtgärderna i möjligaste mån inriktas på "unionsåtgärder som påverkas av överträdelserna" ⁽⁵⁴⁾. I sitt förslag kommer kommissionen att ange vilka särskilda program eller fonder som påverkas av överträdelserna av rättsstatsprincipen eller vilka som riskerar att påverkas, och i möjligaste mån föreslå åtgärder med inriktning på dessa program eller fonder. I fall där detta inte är möjligt, även i fall där åsidosättandet av rättsstatsprincipen påverkar uppbörderna av unionens egna medel, är det enligt villkorlighetsförordningen tillåtet att anta åtgärder som rör andra unionsåtgärder än de som påverkas av åsidosättandet av rättsstatsprincipen. Domstolen har slagit fast att detta kan avse situationer där de sistnämnda åtgärderna inte kan ⁽⁵⁵⁾ eller inte längre kan riktas, eller endast kan riktas på ett otillräckligt sätt, för att uppnå syftet med villkorlighetsförordningen, nämligen att säkerställa skyddet av unionens budget som helhet, vilket innebär att dessa åtgärder är nödvändiga för att uppnå detta mål ⁽⁵⁶⁾. I annat fall skulle villkorlighetsförordningen inte kunna uppnå sitt syfte. I de fall där villkorlighetsförordningen tillämpas ytterligare eller senare på annan unionslagstiftning kommer kommissionen dessutom att ta hänsyn till de övergripande effekterna av åtgärderna för att säkerställa respekten för proportionalitetsprincipen.
53. Vid sin bedömning av de föreslagna åtgärdernas proportionalitet måste kommissionen, i enlighet med artikel 6.8 i villkorlighetsförordningen, även beakta samma källor som använts för att identifiera överträdelser av rättsstatsprincipen, som det hänvisas till i avsnitt 5.2 i dessa riktlinjer.

5. Förfarande och metod för bedömningsprocessen

5.1. Kommissionens preliminära bedömning

54. För att identifiera och bedöma överträdelser av rättsstatsprincipen enligt villkorlighetsförordningen kommer kommissionen att göra en grundlig kvalitativ bedömning från fall till fall, med vederbörlig hänsyn till de särskilda omständigheterna och sammanhanget, och därvid utgå från principerna och egenskaperna hos den metod som anges i följande punkter i dessa riktlinjer.
55. Kommissionen kommer att göra sin bedömning på ett objektivt, opartiskt och rättvist ⁽⁵⁷⁾ sätt.
56. Objektivitet kräver att bedömningen grundas på faktiska omständigheter eller bevis som kommissionen har till sitt förfogande. Utöver de olika kontakterna mellan kommissionen, andra organ och medlemsstaterna klagörs det också i artikel 6.4 i villkorlighetsförordningen att kommissionen kan begära ytterligare information som den behöver för att kunna genomföra sin bedömning och kommer att göra det när den anser det lämpligt. Den kan till exempel begära ytterligare information i syfte att bekräfta att villkoren för tillämpning av villkorlighetsförordningen är uppfyllda, bedöma omfattningen av konsekvenserna för unionens budget eller skyddet av unionens ekonomiska intressen (eller risken för detta) eller mer i detalj bedöma eventuella korrigerande åtgärder som medlemsstaten har vidtagit eller planerar att vidta. Med tanke på att ett av huvudsyftena med villkorlighetsförordningen är att den ska fungera som ett förebyggande verktyg för att skydda unionens budget och unionens ekonomiska intressen, strävar kommissionen efter att säkerställa en uppriktig dialog och ett lojalt samarbete med den berörda medlemsstaten, samtidigt som förfarandet hålls i rätt takt.
57. Opartiskhet vid bedömningen av ärenden enligt villkorlighetsförordningen innebär att medlemsstaterna behandlas lika. Enligt artikel 4.2 i EU-fördraget ska unionen också respektera medlemsstaternas likhet inför fördragen. I enlighet med EU-domstolens fasta rättspraxis innebär detta i första hand att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling ⁽⁵⁸⁾ på grundval av de särskilda omständigheter som kännetecknar varje konkret situation. Även om kommissionen måste

⁽⁵³⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 332.

⁽⁵⁴⁾ Se skäl nr 5.3 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁵⁵⁾ Till exempel i fall där överträdelserna av rättsstatsprincipen kommer att påverka inkomsterna i unionens budget.

⁽⁵⁶⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 275.

⁽⁵⁷⁾ Se skäl nr 16 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁵⁸⁾ Se bland annat domstolens dom av den 20 september 1988, *Spanien/rådet*, 203/86, ECLI:EU:C:1988:420, punkt 25, För ett senare mål, se dom av den 8 oktober 2020, *Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu m.fl.*, C-644/19, ECLI:EU:C:2020:810, punkt 44.

göra sina bedömningar med beaktande av särdragen i den berörda medlemsstatens rättssystem och det utrymme för skönsmässig bedömning som den förfogar över vid genomförandet av rättsstatsprincipen, innebär detta inte att de skyldigheter att uppnå resultat som följer av dessa kan variera från en medlemsstat till en annan. Domstolen har slagit fast att respekten för rättsstatsprincipen bör bedömas på grundval av enhetliga kriterier och att innehållet i rättsstatsprincipen är klart, fastställer klara och precisa bindande resultatskyldigheter och är välkänt för medlemsstaterna ⁽⁵⁹⁾. Domstolen slog fast att medlemsstaterna med tillräcklig precision kan fastställa det väsentliga innehållet och de krav som följer av var och en av de principer som anges i artikel 2 a i förordningen ⁽⁶⁰⁾.

58. När det gäller huruvida bedömningen enligt villkorlighetsförordningen är rättvis anser kommissionen att man måste göra en övergripande bedömning av alla de omständigheter som övervägs för att identifiera överträdelser av rättsstatsprincipen som är relevanta enligt villkorlighetsförordningen.
59. Kommissionens avdelningar kommer först att kontrollera om de relevanta källorna hänvisar till en överträdelse av rättsstatsprincipen som redan har identifierats eller, om den inte har identifierats tidigare, om det finns rimliga skäl att anta att en sådan överträdelse av rättsstatsprincipen har ägt rum. I detta syfte anser kommissionen att Europeiska unionens domstols slutliga avgöranden är avgörande. Den kommer därefter att kontrollera om åsidosättandet av rättsstatsprincipen rör en situation eller ett beteende hos myndigheter som är relevant för en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller för skyddet av unionens ekonomiska intressen, i enlighet med artikel 4.1 och 4.2 i förordningen.
60. För det andra, eftersom enbart konstaterandet att en överträdelse av rättsstatsprincipen föreligger inte räcker för att utlösa villkorlighetsförordningen, kommer kommissionens avdelningar att bedöma om överträdelser av rättsstatsprincipen påverkar eller allvarligt hotar att påverka en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller unionens ekonomiska intressen, med beaktande av de kriterier som analyseras i avsnitt 2.2 i dessa riktlinjer. Kommissionen kommer att fästa särskild vikt vid korrigerande åtgärder eller andra åtgärder som den redan har vidtagit i liknande fall enligt de förfaranden som avses i avsnitt 3 ovan eller andra förfaranden i unionsrätten, förutsatt att dessa har en koppling till situationer som tyder på överträdelser av rättsstatsprincipen i enlighet med villkorlighetsförordningen.
61. Kommissionen kommer slutligen att undersöka huruvida den identifierade överträdelser av rättsstatsprincipen har en tillräckligt direkt koppling till påverkan på en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller till skyddet av unionens ekonomiska intressen. I detta syfte anser kommissionen att Europeiska unionens domstols slutliga avgöranden och tidigare korrigerande åtgärder eller andra åtgärder som den redan har vidtagit i liknande fall enligt de förfaranden som avses i avsnitt 3 ovan är särskilt relevanta.

5.2. Informationskällor

62. Kommissionen strävar efter att på ett omsorgsfullt och grundligt sätt bedöma frågor som är relevanta för tillämpningen av villkorlighetsförordningen, på grundval av ett brett spektrum av bevis, i den mån detta är relevant för att uppfylla villkoren för tillämpning av villkorlighetsförordningen. Bevisens omfattning och omfattning kommer att bedömas på grundval av omständigheterna i varje enskilt fall, med beaktande av alla relevanta omständigheter. Kommissionen kommer att se till att den information den använder är relevant och att informationskällorna är tillförlitliga.

5.2.1. Allmänna informationskällor

63. Kommissionen kommer att sträva efter att använda flera olika källor för att identifiera, dubbelkontrollera och bedöma relevanta överträdelser av rättsstatsprincipen i syfte att dra egna slutsatser om huruvida villkoren i förordningen uppfylls. I skäl 16 i villkorlighetsförordningen anges specifika källor, bland annat domar från Europeiska unionens domstol, revisionsrättens rapporter, kommissionens årliga rapport om rättsstatsprincipen och resultattavla för rättskipningen i EU, rapporter från Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och

⁽⁵⁹⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkterna 233 och 235. Se även domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkterna 265 och 283.

⁽⁶⁰⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 240.

Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) och information som dessa tillhandahåller, samt slutsatser och rekommendationer från relevanta internationella organisationer och nätverk, inklusive Europarådets organ, t.ex. Europarådets grupp av stater mot korruption (Greco) och Venedigkommissionen, särskilt dess checklista för rättsstaten, och de europeiska nätverken för högsta domstolar och för domstolsadministrationer.

64. Utöver dessa källor, som inte har något specifikt eller absolut bevisvärde, kommer kommissionen i förekommande fall även att beakta annan relevant information. Detta kan till exempel omfatta kommissionens årliga rapporter om skydd av Europeiska unionens ekonomiska intressen – kampen mot bedrägerier (PIF-rapporter) och tillhörande årliga resolutioner från Europaparlamentet, den information som kommissionens, Olafs och Eppos relevanta rapporter baserades på, information i kommissionens revisionsrapporter, information som mottagits från nationella myndigheter och berörda parter samt annan offentlig information, såsom domar från nationella domstolar eller beslut av nationella myndigheter.
65. Kommissionen har också möjlighet att direkt kontakta andra organ och erkända institutioner, såsom den nationella sambandscentralen för bedrägeribekämpning (nedan kallad sambandscentralen). Även om det i skäl 16 i villkorlighetsförordningen anges att kommissionen "vid behov kan samråda med Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter och Venedigkommissionen i syfte att utarbeta en grundlig kvalitativ bedömning", är möjligheten till sådana samråd inte begränsad till dessa två organ och kommissionen kommer att kontakta alla institutioner eller organ som den anser nödvändiga för att identifiera överträdelse av rättsstatsprincipen och förbättra bedömningen av fall enligt villkorlighetsförordningen.

5.2.2. Klagomål

66. En annan värdefull informationskälla är inlämnandet av motiverade klagomål från tredje parter som kan känna till relevant information och bevis om överträdelse av rättsstatsprincipen som påverkar eller allvarligt hotar att påverka den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen på ett tillräckligt direkt sätt.
67. Som budgetverktyg ger villkorlighetsförordningen inga rättsmedel eller rätt till prövning som en klagande kan begära ⁽⁶¹⁾. Klagande som ansöker om korrigerande åtgärder riktade till dem, inklusive skadestånd, kan inte erhålla dem från kommissionen utan kan överväga att lämna in klagomål till nationella myndigheter eller väcka talan vid nationella domstolar. Europeiska unionen erbjuder möjligheter att lämna in klagomål på EU-nivå. I synnerhet när det gäller en medlemsstat som inte följer unionsrätten kan alla medborgare, företag eller andra berörda parter rapportera en överträdelse till kommissionen ⁽⁶²⁾.
68. Efter att ha mottagit ett klagomål inom ramen för villkorlighetsförordningen kommer kommissionens avdelningar att bedöma om klagomålet innehåller underbyggda uppgifter och bevis som kommissionen kan använda för sin bedömning enligt villkorlighetsförordningen. I detta avseende måste det noteras att klagomål som avser överträdelse av rättsstatsprincipen utan att det anges vilken effekt de kan ha eller de risker de kan medföra för en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller för skyddet av unionens ekonomiska intressen inte kommer att vara tillräckliga för att man ska anse att villkoren i förordningen är uppfyllda, såvida inte kommissionen fastställer denna effekt eller dessa risker av ytterligare skäl. Beroende på omständigheterna i varje enskilt fall kan kommissionens avdelningar uppmana klaganden att lämna ytterligare upplysningar för att styrka klagomålet inom en viss tidsfrist. Om inga ytterligare uppgifter lämnas inom den fastställda tidsfristen kommer kommissionen att föra register över de uppgifter som lämnats in, men följer eventuellt inte upp klagomålet.
69. Om de inlämnade uppgifterna är tillräckligt underbyggda och relevanta för kommissionens bedömning får kommissionens avdelningar vid behov begära ytterligare uppgifter eller bevis. Om det anses lämpligt kan kommissionens avdelningar också träffa klaganden eller deras företrädare för att klargöra påståendena och

⁽⁶¹⁾ Detta påverkar inte skyddet av de legitima rättigheterna för slutmottagare och mottagare av unionsfinansiering enligt villkorlighetsförordningen, se avsnitt 6 nedan.

⁽⁶²⁾ En förteckning över dessa andra resurser, inklusive formuläret för klagomål om överträdelse av unionsrätten, finns på https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/complaints-about-breaches-eu-law/how-make-complaint-eu-level_en.

diskutera särskilda frågor i samband med klagomålet. Kommissionens avdelningar får också kontakta andra organ eller institutioner med anknytning till den information som lämnats av klaganden för att bekräfta eller komplettera den information och bevisning som den klagande lämnat, i enlighet med artikel 6.4 i villkorlighetsförordningen.

70. Kommissionen kommer att sträva efter att underrätta klagande om vilka åtgärder den föreslår bör vidtas med anledning av klagomålet inom en ungefärlig tidsram på [åtta månader] från mottagandet av klagomålet. Detta är dock beroende av omständigheterna i det enskilda fallet och i synnerhet av om kommissionen har fått tillräcklig information från den klagande. Om kommissionen beslutar att inleda det förfarande som fastställs i artikel 6 i villkorlighetsförordningen och föreslår rådet lämpliga åtgärder, kommer den i princip att underrätta klaganden 1) efter att ha sänt underrättelsen till medlemsstaten och 2) efter att ha sänt sitt förslag till rådet.
71. För att underlätta inlämnandet av klagomål enligt villkorlighetsförordningen har kommissionen inom sin centrala finanstjänst vid sitt generaldirektorat för budget inrättat den särskilda e-brevlådan BUDG-CONDITIONALITY-REGIME-COMPLAINTS@ec.europa.eu genom vilken en tredje part kan uppmärksamma kommissionen på påstådda överträdelse av de rättsstatsprinciper som är relevanta för villkorlighetsförordningen. I bilaga II till riktlinjerna anges vilka uppgifter som kan ingå när man kontaktar kommissionen, samt ett rekommenderat formulär som kan användas för att lämna in sådana klagomål. Om inget annat överenskommit kommer den klagandes identitet att hållas strikt konfidentiell och kommissionen kommer att se till att bestämmelserna i direktiv (EU) 2019/1937⁽⁶³⁾ följs.

5.2.3. Preliminära kontakter med den berörda medlemsstaten

72. Kommissionen får kontakta den berörda medlemsstaten innan den skickar den skriftliga anmälan i enlighet med artikel 6.1 i villkorlighetsförordningen, om detta är nödvändigt för dess preliminära bedömning. Om kommissionen till följd av ett klagomål eller på grundval av annan information som samlats in ännu inte kan avgöra om den har rimliga skäl att anse att villkoren i artikel 4 i förordningen är uppfyllda, bör den kunna kontakta den berörda medlemsstaten för att samla in de uppgifter eller förklaringar som den kan behöva inom en rimlig och lämplig tidsfrist. Inom samma tidsfrist får medlemsstaten utnyttja möjligheten att avhjälpa situationen.
73. I sådana fall kommer kommissionen att sträva efter en öppen dialog med den berörda medlemsstaten i syfte att möjliggöra ett fördjupat samarbete och eventuellt ta itu med problem i ett tidigt skede. Detta tillvägagångssätt återspeglar också principen om lojalt samarbete, som fastställs i artikel 4.3 i EU-fördraget, samt att ett av huvudsyftena med villkorlighetsförordningen är att förebygga. Om kommissionen begär inledande skriftliga förtydliganden från en medlemsstat kommer den att fastställa tidsfrister som återspeglar omfattningen och komplexiteten hos de begärda klargörandena.
74. Om den berörda medlemsstaten inte reagerar eller samarbetar inom den tidsfrist som kommissionen fastställt, kommer kommissionen att slutföra sin preliminära bedömning på grundval av den information den har tillgång till, utan dröjsmål.
75. Kommissionen kommer att tillämpa samma principer om objektivitet, opartiskhet och rättvisa för alla medlemsstater under alla preliminära kontakter med medlemsstaterna, i fall där sådana preliminära kontakter har ansetts nödvändiga, som den kommer att göra under hela förfarandet och bedömningen.

5.3. Formellt förfarande enligt artikel 6 i villkorlighetsförordningen

76. Om kommissionen anser att den har rimliga skäl att anta att villkoren för vidtagande av åtgärder enligt villkorlighetsförordningen är uppfyllda och att andra förfaranden som fastställs i unionslagstiftningen inte skulle göra det möjligt för den att skydda unionens budget på ett mer effektivt sätt, kommer den att skicka en skriftlig anmälan till den berörda medlemsstaten, med angivande av de faktiska omständigheter och särskilda skäl på vilka den har grundat sina slutsatser, och inleda förfarandet enligt artikel 6 i villkorlighetsförordningen (*förfarandet*).

⁽⁶³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten (EUT L 305, 26.11.2019, s. 17).

77. Den berörda medlemsstaten bör tillhandahålla den begärda informationen och får föreslå eller anta korrigerande åtgärder för att åtgärda kommissionens slutsatser i den skriftliga underrättelsen eller begäran om synpunkter i enlighet med artikel 6.7 i villkorlighetsförordningen, inom en tidsfrist som fastställs av kommissionen och som ska vara minst en månad och högst tre månader från dagen för underrättelsen eller begäran om synpunkter ⁽⁶⁴⁾. Efter de utbyten som föreskrivs i artikel 6.1–7 i villkorlighetsförordningen kommer kommissionen, om den finner att villkoren för tillämpning av villkorlighetsförordningen är uppfyllda och anser att de korrigerande åtgärder som kan ha erbjudits inte är tillräckliga, att föreslå rådet åtgärder för att skydda unionens budget eller unionens ekonomiska intressen.
78. När kommissionen beslutar om huruvida åtgärder ska föreslås kommer den att vederbörligen bedöma den information som mottagits och eventuella synpunkter från den berörda medlemsstaten under hela förfarandet ⁽⁶⁵⁾, samt lämpligheten av eventuella korrigerande åtgärder som föreslås under förfarandets gång. För att göra sin bedömning av de åtgärder som kan komma att föreslås kommer kommissionen också att förlita sig på all information som samlats in i samband med eventuella preliminära kontakter med den berörda medlemsstaten, i förekommande fall även innan förfarandet inleds, samt all relevant information från tillgängliga källor, inbegripet beslut, slutsatser och rekommendationer från unionens institutioner och organ, andra relevanta internationella organisationer och andra erkända institutioner.
79. Utöver att garantera den berörda medlemsstatens processuella rättigheter ska förfarandet också genomföras i enlighet med principerna om objektivitet, icke-diskriminering och lika behandling av den berörda medlemsstaten, och ska genomföras enligt opartiska och faktabaserade metoder ⁽⁶⁶⁾. I enlighet med skäl 23 i villkorlighetsförordningen är kommissionen fast besluten att på bästa sätt utnyttja sina rättigheter enligt artikel 237 i EUF-fördraget och rådets arbetsordning ⁽⁶⁷⁾ för att säkerställa att rådet i god tid fattar beslut om förslaget till åtgärder ⁽⁶⁸⁾.

5.4. Förfarande för upphävande av åtgärder

80. När rådet har antagit åtgärderna kommer kommissionen att regelbundet övervaka situationen i den berörda medlemsstaten. I enlighet med artikel 7.2 i villkorlighetsförordningen ska kommissionen, på begäran av den berörda medlemsstaten eller på eget initiativ, och senast inom ett år efter att rådet antagit åtgärderna, göra en förnyad bedömning av situationen i den berörda medlemsstaten med beaktande av de bevis som den mottagit, samt lämpligheten av eventuellt korrigerande åtgärder som antagits av den berörda medlemsstaten.
81. Den berörda medlemsstaten får när som helst anta nya korrigerande åtgärder och till kommissionen överlämna en skriftlig underrättelse med bevis för att villkoren för vidtagande av åtgärder inte längre är uppfyllda.
82. Vid bedömningen av den skriftliga anmälan från den berörda medlemsstaten eller annan information som kommissionen samlat in efter det att rådet antagit åtgärderna kommer kommissionen att följa den metod och de principer om objektivitet, opartiskhet och rättvisa som beskrivs i avsnitt 5.1 i dessa riktlinjer. För att göra sin bedömning kommer kommissionen att förlita sig på alla informationskällor som nämns i avsnitt 5.2 i dessa riktlinjer ⁽⁶⁹⁾ och som samlats in efter det att rådet antagit åtgärderna.
83. Om kommissionen, efter en bedömning av den skriftliga anmälan som lämnats av medlemsstaten eller en bedömning av annan information som kommissionen samlat in efter det att rådet antagit åtgärderna, inte rimligen kan fastställa att den situation som ledde till antagandet av åtgärder har åtgärdats, får den begära ytterligare information från den berörda medlemsstaten eller tredje part som kan förfoga över relevant information, innan den avslutar sin bedömning, i enlighet med artikel 7.2 sista stycket och artikel 6.4 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁶⁴⁾ Se skäl nr 6.5 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁶⁵⁾ Se skäl nr 6.7 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁶⁶⁾ Se skäl nr 26 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁶⁷⁾ Rådets beslut 2009/937/EU av den 1 december 2009 om antagande av rådets arbetsordning (EUT L 325, 11.12.2009, s. 35).

⁽⁶⁸⁾ Se skäl nr 6.10 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁶⁹⁾ I enlighet med artikel 7.2 sista stycket och artikel 6.3 i villkorlighetsförordningen.

84. Den berörda medlemsstaten bör tillhandahålla den begärda informationen och får föreslå eller anta de ursprungligen föreslagna korrigerande åtgärderna för att åtgärda kommissionens farhågor inom en tidsfrist som fastställs av kommissionen och som ska vara minst en månad och högst tre månader från dagen för underrättelsen eller begäran om synpunkter ⁽⁷⁰⁾. Efter dessa diskussioner och kommissionens slutliga bedömning kommer kommissionen, om den anser att den situation som ledde till antagandet av åtgärderna har åtgärdats, att förelägga rådet ett förslag till genomförandebeslut om upphävande av de antagna åtgärderna, i enlighet med artikel 7.2 i villkorlighetsförordningen. Om kommissionen finner att den situation som ledde till antagandet av åtgärderna delvis har åtgärdats kommer den för rådet lägga fram ett förslag till ett genomförandebeslut om anpassning av de antagna åtgärderna.
85. Åtgärder får upphävas eller anpassas om överträdelserna av rättsstatsprincipen, trots att de kvarstår, inte längre påverkar unionens budget eller skyddet av unionens ekonomiska intressen ⁽⁷¹⁾. Om kommissionen finner att den situation som ledde till antagandet av åtgärderna inte har åtgärdats ska den rikta ett motiverat beslut till den berörda medlemsstaten och informera rådet om detta.
86. Utöver att garantera den berörda medlemsstatens processuella rättigheter ska förfarandet också genomföras i enlighet med principerna om objektivitet, icke-diskriminering och lika behandling av den berörda medlemsstaten, och ska genomföras enligt opartiska och faktabaserade metoder ⁽⁷²⁾. I enlighet med skäl 23 i villkorlighetsförordningen är kommissionen fast besluten att på bästa sätt utnyttja sina rättigheter enligt artikel 237 i EUF-fördraget och rådets arbetsordning ⁽⁷³⁾ för att säkerställa att rådet i god tid fattar beslut om förslaget om att upphäva eller anpassa åtgärderna ⁽⁷⁴⁾.
- 6. Skydd av de legitima rättigheterna för slutmottagare och mottagare av unionsfinansiering enligt villkorlighetsförordningen**
87. Åtgärder som antas enligt villkorlighetsförordningen kommer att få finansiella eller ekonomiska konsekvenser. Sådana effekter bör dock begränsas till den berörda medlemsstaten eller i särskilda fall till vissa nationella enheter som förvaltar medlen. Om inte beslutet om antagande av åtgärderna föreskriver något annat på grundval av vederbörligen motiverade skäl i enlighet med tillämpliga unionsregler, bör införandet av dessa åtgärder inte påverka befintliga skyldigheter för offentliga organ eller medlemsstater att göra utbetalningar till slutmottagare eller stödmottagare som är berättigade till sådana betalningar inom ramen för motsvarande unionsprogram eller unionsfond.
88. Åtgärderna kan avse unionsmedel eller unionsprogram inom alla förvaltningsformer av unionens budget, dvs. som genomförs direkt (förvaltas av kommissionens avdelningar eller genom genomförandeorgan ⁽⁷⁵⁾), indirekt (av någon av de enheter som anges i artikel 62.1 c i budgetförordningen) eller gemensamt med medlemsstaterna (delad förvaltning ⁽⁷⁶⁾).
89. Införandet av åtgärder påverkar inte offentliga enheters eller medlemsstaters befintliga skyldigheter att genomföra programmet eller fonden enligt någon förvaltningsmetod, särskilt deras rättsliga skyldigheter att göra utbetalningar till slutmottagare eller stödmottagare, i enlighet med tillämpliga unionsinstrument och de särskilda rättsakter som skapade sådana skyldigheter, såvida inte annat föreskrivs i beslutet om införande av åtgärderna.
90. Med andra ord kan de offentliga organen eller medlemsstaterna inte använda de lämpliga åtgärder som rådet antagit som motivering för att befria sig från sina tidigare skyldigheter gentemot slutmottagarna eller stödmottagarna när det gäller betalningar enligt relevanta tillämpliga regler.

⁽⁷⁰⁾ Se artikel 7.2 sista meningen i kombination med artikel 6.5 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁷¹⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, *Ungern mot Parlamentet och rådet*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 178. Se även domstolens dom av den 16 februari 2022, *Polen mot Parlamentet och rådet*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 217.

⁽⁷²⁾ Se skäl nr 26 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁷³⁾ Rådets beslut 2009/937/EU av den 1 december 2009 om antagande av rådets arbetsordning (EUT L 325, 11.12.2009, s. 35).

⁽⁷⁴⁾ Se skäl nr 6.10 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁷⁵⁾ Se artikel 62.1 a i budgetförordningen.

⁽⁷⁶⁾ Se skäl nr 63 i budgetförordningen.

91. I artikel 5.2 i villkorlighetsförordningen anges att offentliga enheters eller medlemsstaters skyldigheter att genomföra programmet eller fonden inte ska påverkas av införandet av lämpliga åtgärder, särskilt inte de skyldigheter de har gentemot slutmottagarna eller stödmottagarna, om inte annat föreskrivs i beslutet om antagande av åtgärderna. Kommissionen anser att slutsatser om huruvida slutmottagarnas eller stödmottagarnas rättigheter vederbörligen kan beröras av de lämpliga åtgärderna förutsätter en analys från fall till fall, och kommissionen kommer att bedöma alla relevanta uppgifter i detta sammanhang. I detta skede anser kommissionen att när stödmottagaren eller den slutliga mottagaren har varit inblandad i överträdelsen av rättsstatsprincipen, till exempel i fall av korruption, systematiska bedrägerier och intressekonflikter, kan de åtgärder som ska vidtas enligt villkorlighetsförordningen i princip också påverka den stödmottagaren eller mottagaren. Om kommissionen känner till sådana fall kommer den i sitt förslag till rådet att inkludera i) sin slutsats om huruvida vissa slutliga stödmottagare eller mottagare bör påverkas av de föreslagna åtgärderna, ii) skälen till denna slutsats och iii) sitt särskilda förslag när det gäller dessa stödmottagare eller mottagare.

Informationsverktyg och rapportering

92. Stödmottagare eller slutmottagare av unionsprogram eller unionsfonder bör göras medvetna om sina rättigheter enligt villkorlighetsförordningen. För detta ändamål har kommissionen inrättat en särskild webbplats https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/protection-eu-budget/rule-law-conditionality-regulation_en där medborgare, inklusive stödmottagare och slutmottagare, kan söka informell vägledning. De kan också lämna information till kommissionen om frågor som är relevanta för tillämpningen av villkorlighetsförordningen genom att fylla i och lämna in det klagomålsformulär som finns tillgängligt på den webbplatsen till den särskilda brevlådan BUDG-CONDITIONALITY-REGIME-COMPLAINTS@ec.europa.eu. Kommissionen kommer på sin webbplats att offentliggöra information om de åtgärder som rådet antagit på kommissionens förslag, så att stödmottagare och slutmottagare är medvetna om de åtgärder som införts för varje medlemsstat.
93. Om den berörda medlemsstaten, efter det att rådet vidtagit lämpliga åtgärder enligt villkorlighetsförordningen, vägrar att verkställa sina betalningar till stödmottagare eller slutmottagare av unionsprogram eller fonder som berörs av åtgärderna, bör de berörda stödmottagarna eller slutmottagarna först hänskjuta ärendet till de behöriga nationella myndigheterna genom att utnyttja alla åtgärder som står till deras förfogande enligt tillämpliga nationella regler, inbegripet klagomål till den berörda myndigheten i den berörda medlemsstaten. Om en sådan åtgärd inte är tillgänglig eller inte är effektiv⁽⁷⁾ bör stödmottagarna informera kommissionen och, när så är möjligt, tillhandahålla relevanta bevis i detta avseende. Medlemsstaterna bör se till att rättsliga åtgärder följs upp på lämpligt sätt, i enlighet med den tillämpliga rättsliga ramen.
94. Stödmottagare eller slutmottagare kan informera kommissionen om eventuella överträdelser av artikel 5.2 i villkorlighetsförordningen, om de är direkt berörda. I sina inlagor bör stödmottagarna eller slutmottagarna tydligt ange i) den rättsliga grunden för deras rätt till betalning från medlemsstaten, ii) medlemsstatens underlåtenhet att uppfylla sin skyldighet att betala enligt reglerna för det relevanta unionsprogrammet eller unionsfonden, iii) de rättsliga åtgärder som redan vidtagits och det eventuella resultatet av dessa, och tillhandahålla alla bevis och styrkande handlingar som krävs för att visa att de relevanta rättsliga åtgärderna har inletts samt att medlemsstaten inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 5 i villkorlighetsförordningen (om sådana finns). Inlagorna bör innehålla all den information som begärs i bilaga III till dessa riktlinjer.
95. Enligt artikel 339 FEUF och artikel 17 i tjänsteföreskrifterna får tjänstemän och övriga anställda i Europeiska unionen inte lämna ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikt. Kommissionen kommer också att se till att bestämmelserna i direktiv (EU) 2019/1937 följs⁽⁸⁾.
96. Vid förvaltningen av unionsmedel inom ramen för delad förvaltning är de medlemsstater som berörs av åtgärder som antagits i enlighet med villkorlighetsförordningen skyldiga att rapportera till kommissionen om de konkreta åtgärder som de har vidtagit för att fullgöra sina skyldigheter att betala slutmottagare eller stödmottagare inom

⁽⁷⁾ Till exempel i fall där de nationella myndigheterna oskäligt fördröjer sitt svar/beslut på stödmottagarens åtgärder.

⁽⁸⁾ Mer information om hur kommissionen hanterar klagomål finns på https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/complaints-about-breaches-eu-law/how-make-complaint-eu-level_en

ramen för den berörda unionsfonden eller det berörda unionsprogrammet. Sådan rapportering bör innehålla information och bevis på att kraven är uppfyllda (t.ex. relevanta räkenskaper och styrkande handlingar) och bör ske var tredje månad efter det att åtgärderna har vidtagits ⁽⁷⁹⁾.

97. På grundval av den rapportering som föreskrivs i artikel 5.2 i villkorlighetsförordningen och andra bevis från den berörda medlemsstaten eller annan information som samlats in, inbegripet genom den information som mottagits från slutliga mottagare eller stödmottagare, kommer kommissionen att kontrollera om de betalningsskyldigheter gentemot slutmottagare eller stödmottagare som fastställs i villkorlighetsförordningen och annan tillämplig unionsrätt med avseende på genomförande av finansiering inom ramen för delad förvaltning har uppfyllts. Vid behov kommer kommissionen att göra sitt yttersta för att säkerställa att alla utestående belopp från offentliga organ eller medlemsstater faktiskt betalas till slutmottagare eller stödmottagare i enlighet med relevanta sektorsspecifika regler. Detta kan till exempel innebära att finansiella korrigeringar tillämpas i enlighet med tillämplig unionsrätt ⁽⁸⁰⁾. Kommissionen får också besluta att inleda överträdelseförfaranden mot den berörda medlemsstaten för att säkerställa att medlemsstaten fullgör sin skyldighet enligt artikel 5.2 i förordningen. Innan kommissionen vidtar några åtgärder för att säkerställa att medlemsstaterna fullgör sin skyldighet att betala slutmottagarna eller stödmottagarna, kommer den att se till att den berörda medlemsstatens processuella rättigheter respekteras.

7. Översyn av dessa riktlinjer

98. Kommissionen får vid lämplig tidpunkt se över dessa riktlinjer för att ta hänsyn till utvecklingen av sin praxis, relevanta ändringar av unionslagstiftningen eller relevant rättspraxis från Europeiska unionens domstol, samtidigt som rättssäkerheten säkerställs. Vid översynen av riktlinjerna kommer kommissionen att samråda med medlemsstaterna och Europaparlamentet.

⁽⁷⁹⁾ Se artikel 5.2 och skäl nr 19 i villkorlighetsförordningen.

⁽⁸⁰⁾ Se skäl nr 19 i villkorlighetsförordningen.

BILAGA I

Överträdelser av rättsstatsprincipen

Exempel som tyder på överträdelser av rättsstatsprincipen (artikel 3 i villkorlighetsförordningen)

- a) Att äventyra rättsväsendets oberoende. I denna fråga anges det i skäl 10 till villkorlighetsförordningen att rättsväsendets oberoende förutsätter framför allt att den berörda rättsliga myndigheten är i stånd att både inom ramen för gällande bestämmelser och i praktiken utöva sina rättsliga funktioner helt självständigt, utan att vara föremål för någon hierarkisk begränsning eller underordning till något annat organ, och utan att ta emot order eller instruktioner från någon annan källa, dvs. att det är skyddat mot yttre ingripanden eller påtryckningar som kan hindra dess ledamöters oberoende bedömning och påverka deras beslut. Garantierna för oavhängighet och opartiskhet kräver regler, särskilt vad gäller organets sammansättning och tillsättning, anställningstid och skälen för att inte godkänna och avsätta dess ledamöter, för att undanröja varje rimligt tvivel hos enskilda om organets pålitlighet i förhållande till yttre omständigheter och dess neutralitet i förhållande till de intressen som den har att ta ställning till.
- Enligt domstolens rättspraxis förutsätter konceptet oberoende framför allt att det berörda organet utövar sina rättsliga funktioner helt självständigt, utan att vara föremål för någon hierarkisk begränsning eller underordning till något annat organ, och utan att ta emot order eller instruktioner från någon annan källa och att det därför är skyddat mot yttre ingripanden eller påtryckningar som kan hindra dess ledamöters oberoende bedömning och påverka deras beslut ⁽¹⁾.
- b) Underlåtenhet att förebygga, korrigera eller bestraffa godtyckliga eller olagliga beslut av offentliga myndigheter, inbegripet genom
- brottsbekämpande myndigheter,
 - innehållande av ekonomiska och mänskliga resurser som påverkar deras funktion,
 - underlåtenhet att säkerställa att det inte föreligger några intressekonflikter.
- Enligt rättspraxis från Europeiska unionens domstol kan dessa situationer "leda till att principen om förbud mot godtyckligt utövande av befogenheter av den verkställande makten eller principen om ett effektivt domstolsskydd åsidosätts ⁽²⁾."
- c) Att begränsa tillgången till och effektiviteten hos rättsmedel, bland annat genom
- restriktiva förfaranderegler,
 - bristande verkställighet av domar,
 - begränsning av effektiv utredning, lagföring eller påföljder för lagöverträdelser.
- I detta sammanhang anges i skälen nr 8 och 9 i villkorlighetsförordningen att
- "8) sund ekonomisk förvaltning kan endast säkerställas av medlemsstaterna om offentliga myndigheter agerar i enlighet med lagen, om bedrägerier, inklusive skattebedrägeri, skatteundandragande, korruption, intressekonflikt eller andra överträdelser av lagen, hanteras på ett effektivt sätt av utrednings- och åklagarmyndigheter, och om de offentliga myndigheternas, inklusive brottsbekämpande myndigheter, godtyckliga eller rättsstridiga beslut kan bli föremål för en effektiv rättslig prövning av oberoende domstolar och av Europeiska unionens domstol.
- 9) Rättsväsendets oberoende och opartiskhet bör alltid garanteras, och utrednings- och åklagarmyndigheter bör kunna utföra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. (...) Rättsväsendet, och utrednings- och åklagarmyndigheter bör utrustas med tillräckliga ekonomiska och mänskliga resurser och förfaranden för att agera effektivt och på ett sätt som till fullo respekterar rätten till en rättvis rättegång, inbegripet respekt för rätten till försvar. Slutliga domar bör genomföras effektivt. Dessa villkor krävs som en minimigaranti mot olagliga och godtyckliga myndighetsbeslut som skulle kunna skada unionens ekonomiska intressen."

⁽¹⁾ Dom av den 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses/Tribunal de Contas, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, punkt 44. Se även, bland annat, dom av den 24 juni 2019, kommissionen/Republiken Polen, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, och dom av den 20 april 2021, Republika/Il-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311.

⁽²⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, Ungern mot Parlamentet och rådet, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, punkt 245 och den rättspraxis som citeras i domen.

Exempel på specifika situationer eller beteenden hos myndigheter ⁽³⁾ som kan beröras av överträdelse av rättsstatsprincipen (artikel 4.2 i villkorlighetsförordningen)

- a) Att myndigheterna fungerar väl när det gäller genomförandet av unionsbudgeten, inbegripet lån och andra instrument som garanteras genom unionsbudgeten, i synnerhet i samband med offentlig upphandling eller förfaranden för beviljande av bidrag.
- b) Att de myndigheter som ansvarar för finansiell kontroll, övervakning och revision fungerar väl, och att det finns välfungerande effektiva och transparenta system för ekonomisk förvaltning och ansvarsskyldighet – på denna punkt klargjorde domstolen att uttrycket "effektiva och transparenta system för ekonomisk förvaltning och ansvarsskyldighet" avser konceptet "ekonomisk förvaltning", som omfattas av "sund ekonomisk förvaltning" i själva fördragen, särskilt i artikel 310.5 och artikel 317 första stycket i EUF-fördraget, och som i artikel 2.59 i budgetförordningen definieras som genomförande av budgeten i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Uttrycket "ekonomisk ansvarsskyldighet" återspeglar i synnerhet de skyldigheter i fråga om finansiell kontroll, övervakning och revision som nämns i [...] artikel 4.2 b [i villkorlighetsförordningen], medan uttrycket "effektiva och transparenta... system" innebär att det fastställs en ordnad uppsättning regler som på ett effektivt och öppet sätt säkerställer nämnda ekonomiska förvaltning och ansvarsskyldighet ⁽⁴⁾.
Domstolen klargjorde också att uttrycket "ekonomisk ansvarsskyldighet" särskilt återspeglar de skyldigheter i fråga om finansiell kontroll, övervakning och revision som nämns i nämnda artikel 4.2 b, medan "effektiva och transparenta... system" innebär att det fastställs en ordnad uppsättning regler som på ett effektivt och öppet sätt säkerställer den nämnda ekonomiska förvaltningen och ansvarsskyldigheten ⁽⁵⁾.
- c) Att utrednings- och åklagarmyndigheterna fungerar väl vad gäller utredning av och åtal för
- bedrägerier, inklusive skattebedrägeri, särskilt när sådant bedrägeri kan leda till underlåtenhet att uppbära skatter som mervärdesskatt och tullar, vilket direkt påverkar de resurser som är nödvändiga för att unionen ska kunna uppnå sina mål och genomföra sin politik,
 - korruption eller andra överträdelse av unionsrätten som rör genomförandet av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen.
- d) Oberoende domstolarnas effektiva rättsliga prövning av åtgärder eller underlåtenheter av de myndigheter som avses i leden a, b och c i artikel 4.2 i villkorlighetsförordningen.
I synnerhet anges det i skäl 9 i villkorlighetsförordningen att rättsväsendet, och utrednings- och åklagarmyndigheter bör utrustas med tillräckliga ekonomiska och mänskliga resurser och förfaranden för att agera effektivt och på ett sätt som till fullo respekterar rätten till en rättvis rättegång, inbegripet respekt för rätten till försvar. Slutliga domar bör genomföras effektivt. Dessa villkor krävs som en minimigaranti mot olagliga och godtyckliga myndighetsbeslut som skulle kunna skada unionens ekonomiska intressen.
- e) Nationella domstolars eller administrativa myndigheters förebyggande och beivrande av bedrägerier, inbegripet skattebedrägeri, korruption eller andra överträdelse av unionsrätten i samband med genomförandet av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen, och införande av effektiva och avskräckande sanktioner för mottagarna.
- f) Återbetalning av belopp som betalats ut på felaktiga grunder.
- g) Effektivt samarbete i rätt tid med Olaf och, förutsatt att den berörda medlemsstaten deltar, med Eppo i deras utredningar eller åtal enligt de tillämpliga unionsakterna i enlighet med principen om lojalt samarbete.

⁽³⁾ Dessa exempel är endast vägledande, eftersom andra situationer eller beteenden hos myndigheter som är relevanta för en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller skyddet av unionens ekonomiska intressen också kan omfattas av villkorlighetsförordningen (jfr artikel 4.2 h).

⁽⁴⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, Polen mot Parlamentet och rådet, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 333.

⁽⁵⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2022, Polen mot Parlamentet och rådet, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, punkt 333.

BILAGA II

Uppgifter som bör ingå i klagomålet om påstådda överträdelser av rättsstatsprincipen enligt villkorlighetsförordningen

De klagande bör lämna följande uppgifter när de kontaktar kommissionen om påstådda överträdelser av rättsstatsprincipen enligt villkorlighetsförordningen:

- Namn och kontaktuppgifter ⁽¹⁾
- Information om hur rättsstatsprincipen påstås ha överträtts (inbegripet vilka handlingar eller underlåtenheter från offentliga myndigheters sida som påstås strida mot rättsstatsprincipen) och relevant bevisning.
- Information om hur den påstådda överträdelsen är relevant för villkorlighetsförordningen (beskrivning av hur den påverkar eller allvarligt riskerar att påverka unionens budget eller unionens ekonomiska intressen på ett tillräckligt direkt sätt) och relevant bevisning.
- Förteckning över styrkande handlingar som – på begäran – kan skickas till kommissionen.

För att underlätta inlämningen av information som är relevant för tillämpningen av villkorlighetsförordningen och se till att kommissionen får relevant och strukturerad information, kan man använda nedanstående mall, som finns tillgänglig på webbplatsen https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/protection-eu-budget/rule-law-conditionality-regulation_en.

⁽¹⁾ Utlämnande av klagandes identitet och information till den berörda medlemsstaten förutsätter att de i förväg har gett sitt samtycke och måste följa bland annat Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut 1247/2002/EG.

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Klagomål – Åsidosättande av rättsstatsprincipen som påverkar unionens budget eller ekonomiska intressen

Förordning 2020/2092 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten (villkorlighetsförordningen)

Detta klagomålsformulär används för att meddela kommissionen om överträdelser av rättsstatsprincipen i en medlemsstat som specifikt påverkar eller riskerar att allvarligt påverka den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen på ett tillräckligt direkt sätt.

För att underrätta Europeiska kommissionen om eventuella andra klagomål som rör rättsstatsprincipen, använd i stället det klagomålsformulär som finns på https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_en/.

Fält märkta med * är obligatoriska. Var kortfattad och fortsätt på en ny sida om det behövs.

1. Namn och kontaktuppgifter

	Klagande*	Ditt ombud (om tillämpligt)
Titel* Herr/Fru		
Förnamn*		
Efternamn*		
Organisation:		
Adress*		
Ort*		
Postnummer*		
Land*		
Tfn		
E-post		
Språk*		
Ska vi skicka korrespondens till dig eller ditt ombud?*	☐	☐

2. Vilken överträdelse av rättsstatsprincipen avser klagomålet?*

Äventyrande av rättsväsendets oberoende.	☐
Underlåtenhet att förhindra, rätta till eller tillgripa sanktioner mot godtyckliga eller rättsstridiga beslut från offentliga myndigheter, inklusive brottsbekämpande myndigheter, att undanhålla dessa myndigheter finansiella och personella resurser så att de inte kan fungera väl.	☐
Underlåtenhet att säkerställa att det inte föreligger några intressekonflikter.	☐

Begränsning av tillgången till rättsmedel och deras effektivitet, inbegripet genom restriktiva förfaranderegler och bristfälligt genomförande av domar.	☐
Begränsning av utredningar, åtal eller sanktioner för överträdelse av lagstiftningen.	☐
Övrigt.	Förklara närmare:

3. Vad anser du att det påstådda åsidosättandet av rättsstatsprincipen som anges i punkt 2 ovan påverkar?*

(Fler än ett svar möjligt)

Att myndigheterna fungerar väl när det gäller genomförandet av unionsbudgeten, inbegripet lån och andra instrument som garanteras genom unionsbudgeten, i synnerhet i samband med offentlig upphandling eller förfaranden för beviljande av bidrag.	☐
Att de myndigheter som ansvarar för finansiell kontroll, övervakning och revision fungerar väl, och att det finns välfungerande effektiva och transparenta system för ekonomisk förvaltning och ansvarsskyldighet.	☐
Att utrednings- och åklagarmyndigheterna fungerar väl vad gäller utredning av och åtal för bedrägerier, inklusive skattebedrägeri, korruption eller andra överträdelse av unionsrätten som rör genomförandet av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen.	☐
Oberoende domstolarnas effektiva rättsliga prövning av åtgärder eller underlåtenheter av de myndigheter som avses ovan.	☐
Nationella domstolars eller administrativa myndigheters förebyggande och beivrande av bedrägerier, inbegripet skattebedrägeri, korruption eller andra överträdelse av unionsrätten i samband med genomförandet av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen, och införande av effektiva och avskräckande sanktioner för mottagarna.	☐
Återbetalning av belopp som betalats ut på felaktiga grunder.	☐
Effektivt samarbete i rätt tid med Olaf i dess utredningar eller åtal enligt tillämpliga unionsakter i enlighet med principen om lojalt samarbete.	☐
[Med förbehåll för den berörda medlemsstatens deltagande] effektivt samarbete i rätt tid med Europeiska åklagarmyndigheten i dess utredningar eller åtal enligt tillämpliga unionsakter i enlighet med principen om lojalt samarbete.	☐
Andra situationer eller åtgärder från myndigheternas sida som är av betydelse för den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen.	☐

4 vilka nationella åtgärder eller nationell praxis anser du utgör en överträdelse av rättsstatsprincipen enligt villkorlighetsförordningen, och varför?*

5 **Beskriv problemet och ange fakta och skäl till klagomålet* (max 10 000 tecken):**

6 **Hur påverkar, eller hotar att allvarligt påverka, den påstådda överträdelsen av rättsstatsprincipen den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen på ett tillräckligt direkt sätt?**

6.1 Hur påverkar, eller hotar att allvarligt påverka, överträdelsen den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen?

6.2 Handlar det om en enskild eller en systembetingad överträdelse? Förklara närmare:

6.3 Har påverkan på en sund ekonomisk förvaltning av unionens budget eller på skyddet av unionens ekonomiska intressen redan inträtt?

Om så är fallet, beskriv närmare.

Om inte, redogör för varför en allvarlig risk för den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen skulle föreligga?

Redogör för en tillräckligt direkt koppling mellan de(n) påstådda överträdelsen/överträdelserna och hotet mot den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten eller skyddet av unionens ekonomiska intressen.

7. **Tidigare försök att lösa problemet***

Har du redan vidtagit åtgärder i det aktuella landet för att försöka lösa problemet?*

OM JA, skedde det då Administrativt rättsligt/judiciellt?

7.1 Redogör för följande: a) Det organ/den myndighet/den domstol som var involverad, och vilken typ av beslut som var resultatet. b) Alla andra åtgärder som du känner till.

7.2 Har ditt ärende avgjorts av organet/myndigheten/domstolen eller pågår det fortfarande? Om ditt ärende pågår, när beräknas avgörandet komma?*

OM NEJ, vänligen förklara varför.

- Ett liknande ärende pågår redan i en nationell domstol eller EU-domstol
- Det finns inget tillgängligt rättsmedel
- Det finns ett rättsmedel, men det är för dyrt eller så skulle användningen vara för tidskrävande
- Tidsfristen för åtgärden har löpt ut
- Jag har ingen rättslig ställning (det finns ingen rättslig grund för att dra ärendet inför domstol) - ange varför:

- Jag har ingen rättshjälp/advokat
- Jag känner inte till vilka rättsmedel som finns att tillgå för detta problem
- Annat (ange vilket)

8. **Har du redan kontaktat andra EU-institutioner som handlägger problem av detta slag? Ange i så fall ärendets/korrespondensens referensnummer:**

- Framställning till Europaparlamentet – Ref:.....
- Europeiska kommissionen – Ref:
- Europeiska ombudsmannen – Ref:.....
- Annan - ange den institution eller det organ du har kontaktat och klagomålets referensnummer (t.ex. Solvit, FIN-Net eller de europeiska konsumentcentrumen)

9. **Ange eventuella ytterligare styrkande handlingar/bevis som du på begäran kan skicka till kommissionen.**

 Bifoga inte några handlingar i detta skede.

10. Personuppgifter*

Får kommissionen röja din identitet för de myndigheter som klagomålet riktar sig mot?

Ja Nej

 Ditt svar påverkar inte hur ditt klagomål handläggs. Om vi emellertid får berätta vem du är kan det i vissa fall vara enklare för oss att handlägga ditt klagomål.

BILAGA III

Vad bör ingå i informationen från stödmottagare/slutmottagare av EU-finansiering?

Följande bör i princip ingå i den information som lämnas av stödmottagare eller slutmottagare till kommissionen om potentiella överträdelser av artikel 5.2 i villkorlighetsförordningen:

- Namn och kontaktuppgifter ⁽¹⁾
- Information om det berörda programmet/den berörda fonden.
- Information om den påstådda överträdelser av artikel 5.2 i villkorlighetsförordningen.
- Styrkande handlingar (inklusive bevis på att den berörda slutliga mottagaren eller stödmottagaren har lämnat in ett formellt klagomål till den berörda myndigheten i den berörda medlemsstaten och eventuella uppgifter och handlingar om resultatet av ett sådant klagomål, om sådana finns tillgängliga).

(1) Utlämnande av klagandes identitet och information till den berörda medlemsstaten förutsätter att de i förväg har gett sitt samtycke och måste följa bland annat Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut 1247/2002/EG.